

VERSLAG van de vergadering van de Statencommissie Milieu en Mobiliteit van 15 september 2021

Voorzitter:

T.M.S. Vrielink

Aanwezige woordvoerders:

Ir. H.P. van Essen (gedeputeerde), A.J. Schaddelee (gedeputeerde), J.J. Bart (GroenLinks), S. Berlijn (JA21), G. Bikker (CDA), R.G.J. Dercksen (PVV), H. van Déun (PVV), H. de Harder (ChristenUnie), F. Hazeleger (SGP), K. de Heer (ChristenUnie), drs. J.P. d'Hondt (PvdA), drs. B.C. de Jager (VVD), drs. E.A. Kamp (D66), A.J. Koerts (ChristenUnie), D.J. de Kruif (CDA), M. Lejeune (PvdA), ing. D.A. Oude Wesselink (GroenLinks), P. Overkleeft (D66), R. van Reenen (50PLUS), drs. W. Ubaghs (PVV), mr. S.F. van Ulzen (VVD), ing. H.I. Wolting (ChristenUnie), W. Wijntjes (CDA)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

R.J. Poort (adjunct-griffier), B. Wijshijer (commissiesecretaris), M. Bollinger (Notuleerservice Nederland)

---

1. Opening en algemeen

1.1 [Opening](#)

De [voorzitter](#) opent de digitaal-hybride vergadering in de Statenzaal en heet de aanwezigen welkom. Er volgt uitleg over het nieuwe vergadersysteem en het gebruik van de pasjes en de microfoons.

1.2. [Vaststellen agenda](#)

De [voorzitter](#) geeft aan dat vandaag eerst de opwaarderingsverzoeken voor portefeuillehouder Schaddelee en de RES U16 worden behandeld, en daarna de overige agendapunten.

De heer [Berlijn](#) merkt op dat de gemeenten de RES U16 nog moeten vaststellen. Hij stelt daarom voor dat punt van de agenda af te halen.

Gedeputeerde [Van Essen](#) geeft aan dat de RES door alle colleges van de gemeenten en waterschappen is vastgesteld. In de afgesproken cyclus vindt de besluitvorming gezamenlijk plaats. De deadline voor indiening was 1 juli 2021, maar dat heeft enige vertraging opgelopen. De besluitvorming ligt begin oktober 2021 voor in alle gemeenteraden en volgende week in PS.

De heer [Berlijn](#) vindt het een vreemde gang van zaken. De provincie besluit iets wat door de gemeenteraden nog niet is vastgelegd.

Gedeputeerde [Van Essen](#) wijst erop dat de RES een gelijkwaardig, gezamenlijk product van alle betrokkenen. Het gaat om de bestuurlijke betrouwbaarheid van de provincie.

De heer [Bart](#) vindt dat het aan PS is om RES U16 nu vast te stellen. Alle stukken liggen op tafel en de zoekgebieden zijn al afgestemd met de gemeenteraden. De deadline is al verlengd, zodat het verstandig is dat PS er nu mee doorgaat.

Mevrouw [Van Ulzen](#) steunt de vragen van de heer Berlijn. Zij wil de RES vandaag wel bespreken maar heeft ook veel bezorgde signalen vanuit de gemeenten ontvangen. Een PS-besluit moet op de andere parlementen worden gebaseerd.

Mevrouw [Bikker](#) vindt het punt over het proces van de RES terecht. Het is de moeite waard om er vandaag over te spreken.

De heer [Ubaghs](#) is het eens met JA21 en de VVD. De RES wordt nog behandeld in de gemeenteraden waar ook nog amendementen en moties worden ingediend. Hij vraagt om uitstel.

Mevrouw [Lejeune](#) wijst erop dat deze discussie al eerder is gevoerd. De conclusie was dat de provincie één van de gelijkwaardige partners is met alle gemeenten.

De heer [Hazeleger](#) is het daarmee niet eens. De rol van de provinciale overheid is nu juist om de inbreng van de gemeenteraden serieus te nemen. Hij is het eens met de heer Berlijn.

Mevrouw [Lejeune](#) gaf de conclusie van de meerderheid van de Staten weer.

De heer [De Harder](#) is verbaasd over deze discussie. De provincie en de gemeenten zijn gelijkwaardige partner in de RES. Het zou onterecht zijn als PS pas na het oordeel van de gemeenteraden een finaal oordeel zou uitspreken. Die positie moet PS niet innemen.

De heer [Bart](#) merkt op dat de leden al bezig zijn met de inhoudelijke behandeling. Hij is het eens met mevrouw Lejeune en mevrouw Bikker.

De heer [Berlijn](#) vindt het netjes om te wachten op de gemeenten.

De [voorzitter](#) constateert dat een meerderheid voor behandeling vandaag is. Alleen de PVV en JA21 willen uitstel. De voorzitter deelt mee dat de SP vandaag afwezig is.

Zij constateert dat de agenda is vastgesteld.

1.3. [Mededelingen](#)

Gedeputeerde [Van Essen](#) gaat in op warmtebronproject Lean met een onderzoek naar aardwarmte in Nieuwegein, dat wordt gestopt vanwege de subsidievoorwaarden vanuit het Rijk. Hij betreurt het besluit.

Geothermie heeft de toekomst en de potentie om woningen duurzaam te verwarmen. Nieuwegein heeft het afwegingskader in september 2021 aan de raad voorgelegd en wil doorgaan met aardwarmte. De provincie ondersteunt aardwarmte en heeft al opsporingsvergunningen afgegeven voor Amersfoort en Eemland. Mevrouw Van Ulzen is teleurgesteld. Wat kan de provincie wel doen om het project weer op te starten? Warmte- of koudebron is belangrijk. De VVD zal er schriftelijke vragen over stellen. Gedeputeerde Van Essen deelt de teleurstelling dat het project niet verder kan. Hij blijft in gesprek met beide gemeenten, ook over een doorstart met een ander consortium. Een boring naar aardwarmte heeft impact op de omgeving en vergt de nodige tijd. Dat staat in dit geval op gespannen voet met de subsidietermijnen. Hij zal de schriftelijke vragen beantwoorden.

Gedeputeerde Schaddelee gaat in op de overlast door booggeluid in IJsselstein waarover een verzoek tot handhaving bij de gedeputeerde voor vergunningverlening en handhaving is ingediend door bewoners. Nu moet alle schijn van partijdigheid bij de beoordeling van dat verzoek worden vermeden zodat de Commissaris die portefeuille tijdelijk waarneemt om het verzoek af te handelen. Tweede mededeling betreft de Uithoflijn. Op 30 september 2021 wordt dat dossier overhandigd aan het Rijk, inclusief de subsidieaanvraag ter finale beoordeling. Zodra de definitieve beschikking binnen is, hoort de commissie dat. De provincie en gemeenten hebben nagedacht over de ring rond Utrecht en de verbreding van de A27 die tot veel maatschappelijke onrust leidt, met verschillende moties tot gevolg. Met Rijkswaterstaat vinden gesprekken plaats en een aantal Kamerleden komt binnenkort op werkbezoek. In Utrecht zijn er veel opgaven, zoals een gezonde verstedelijking, de bereikbaarheid en de A27. Het tracébesluit is vertraagd vanwege de stikstofberekeningen. De verwachting is dat de Raad van State pas in 2022 een uitspraak zal doen over de A15 en daarna vindt de doorrekening naar de A27 plaats. Die vertraging wordt door de provincie gebruikt in gesprek te gaan over mogelijke alternatieven. Er wordt een lobby gestart voor een onderzoekscommissie om uit de impasse te komen. Mevrouw d'Hondt dankt voor de heugelijke mededeling. Voor de NRU (Noordelijke Randweg Utrecht) is er een tekort op de begroting van 64 miljoen euro. Geeft men dat ook mee aan het Rijk, als men besluit de A27 niet te verbreden?

De heer Oude Wesselink merkt op dat het TB is vastgesteld in december 2020, maar nu blijkt de A27 te zijn vertraagd.

Gedeputeerde Schaddelee geeft aan dat de NRU en de A27 gescheiden trajecten zijn, al is er zeker samenhang. Men is intensief met het Rijk in gesprek over de NRU. Het tracébesluit A27 moet worden aangepast om het stikstofproof te krijgen. Rijkswaterstaat informeert de provincie erover, maar de aanpak zal vertragen. De heer Van Déun mist in de mededeling over de Uithoflijn dat de koppeling met de SUNIJ-lijn opnieuw is uitgesteld.

Gedeputeerde Schaddelee geeft aan dat morgen een brief komt met een uitgebreide rapportage en de onderbouwing.

1.4 Ingekomen stukken M&M

De heer Van Dijk, fractievoorzitter VHL Lokaal (Vijfheerenlanden) heeft zich als inspreker aangemeld. Zie voor de insprekerstekst de bijlage bij dit verslag.

Het CDA heeft hierover nog vragen gesteld en antwoord ontvangen.

Mevrouw Bikker heeft uit Vijfheerenlanden veel berichten gekregen over de busverbinding tussen Tienhoven/Ameide (via Lexmond en Vianen) naar Utrecht. In de avonduren is er geen adequate en veilige busverbinding meer aanwezig. Vóór corona was er een goede busverbinding (lijn 94), tijdens corona is deze opgeheven en in het nieuwe concept Vervoersplan 2022 is de avondbus helemaal niet meer opgenomen. Dit is een groot gemis voor de genoemde dorpen in Vijfheerenlanden. Er is brede steun voor de oproep van de Stichting Ameide Duurzaam om deze buslijn weer in ere te herstellen. De oproep wordt ondersteund door Oranjevereniging Beatrix, Jong Termei, de Bewoners Commissie Beatrixflat en de Passage. Er is tegelijk begrip voor de afwegingen die gemaakt moeten worden wat betreft het OV. Daarom wordt een 'veegbus' in de avonduren als optie gezien. Is de gedeputeerde op de hoogte van deze oproepen? Onderkent hij het belang van het OV en van deze busverbinding in de avonduren door het buitengebied van de gemeente Vijfheerenlanden? Is hij bereid om deze verbinding mee te nemen in de besluitvorming over het Vervoersplan 2022?

Portefeuillehouder Schaddelee dankt voor de vragen. Het college had grote ambities met het OV en de fijnmazigheid, maar die zijn ingehaald door de coronapandemie waardoor het OV aan het overleven is. De OV-medewerkers hebben geprobeerd het OV zo goed mogelijk op orde te houden. Er zijn bussen geschrapt met een hogere bezettingsgraad. Helaas heeft men moeten besluiten de avondbediening af te schalen, ook in 2022 maar dan wel zonder verdere afschaling. Wel is het netwerk met U-Flex als alternatieve bediening mogelijk gemaakt. Binnenkort wordt gesproken over de nota van uitgangspunten voor de nieuwe concessie en het OV-netwerkperspectief. Dat is een goed moment om te kijken naar alternatieven voor de geschrapte lijnen. Mevrouw Bikker dankt voor het antwoord, maar het is wel teleurstellend. De U-Flex-route gaat immers ver om, met een langere reistijd van Utrecht naar Almeide. Dat is geen steekhoudende oplossing, die men moet heroverwegen.

De commissie heeft kennisgenomen van de ingekomen stukken.

1.5 [Vaststellen verslagen commissie Milieu en Mobiliteit](#)

Verslagen commissie M&M, 23 en 24 juni 2021.

Beide verslagen worden ongewijzigd vastgesteld.

1.6 [Termijnagenda en lijst moties M&M](#)

De [voorzitter](#) vraagt de opmerkingen per mail op te sturen in verband met de beperkte vergadertijd vandaag.

1.7 [Rondvraag](#)

VVD – Nationaal groeifonds

De heer [De Jager](#) geeft aan dat voor het zomerreces de laatste informatie-uitwisseling heeft plaatsgevonden over de kansen en wensen om al dan niet opnieuw een aanvraag in te dienen bij het Nationaal Groeifonds. De VVD-fractie is benieuwd naar de actuele status en inzichten. Kan de gedeputeerde daarover informeren?

Gedeputeerde [Schaddelee](#) heeft na het open gesprek op 1 juli 2021 een memo gestuurd op 23 juli 2021 met de conclusie dat het niet kansrijk is een aanvraag voor de tweede tranche in te dienen. Er zijn wel andere inzendingen door de portefeuille Economie van Utrecht gedaan. De lobby over de verstedelijkings- en ov-vragen is nog steeds gaande. Bij de coalitieonderhandelingen zijn opgaven voor het nieuwe kabinet genoemd, met forse investeringen voor de verbetering van de infrastructuur en veertien grootschalige woningbouwopgaven. Die koppeling kan de sleutel zijn.

De heer [De Jager](#) heeft verschillende opties aangedragen wat betreft de mobiliteit. De gemeente Utrecht denkt nog na ook een aanvraag in te dienen rond warmtenetten. Spreker is teleurgesteld dat de provincie heeft besloten niet gebruik te maken van het nationale groeigeld voor de mobiliteit, bijvoorbeeld voor mobility as a service en innovatie. Is dat wel overwogen? Daarnaast bestaan er nog veel onzekerheden rond de kabinetsformatie. Gedeputeerde [Schaddelee](#) deelt de teleurstelling. Eenzelfde propositie voor de schaa sprong OV nog eens indienen, bleek niet productief. Hij zal de aanvragen die door de provincie bij de tweede tranche wel zijn ingediend nog toesturen.

De heer [Van Déun](#) vraagt om een brief aan de Staten met alle Utrechtse aanvragen.

Gedeputeerde [Schaddelee](#) vindt dat een goede suggestie.

VVD: Tram 22 en FC Utrecht

De heer [De Jager](#) heeft begrepen dat de dienstregeling van tramlijn 22 weer positief is aangepast. De VVD is benieuwd of het mogelijk is ten behoeve van de supporters om tramlijn 22 ook te laten rijden in de weekends waarin FC Utrecht thuis speelt?

Gedeputeerde [Schaddelee](#) vindt het een goed idee, maar in 2022 is er geen ruimte voor uitbreiding. In 2023 komt er een nieuwe dienstregeling. Het is lastig enkel de piekmomenten bij FC Utrecht te bedienen maar men gaat het pendelvervoer opschalen, georganiseerd door de club zelf. De supporter-Express komt in 2023 zeker aan bod.

CDA: N224 Woudenberg

Mevrouw [Bikker](#) gaat in op de brief over drukte en veiligheidsproblemen rond de N224 in Woudenberg. Onderkent de gedeputeerde de problematiek en wat is de stand van zaken met betrekking tot onderzoek? Welke oplossingsrichtingen staat hij voor en in hoeverre zijn lokale suggesties gehoord en meegenomen?

Gedeputeerde [Schaddelee](#) antwoordt dat onderzoek is gedaan om de veiligheid te verbeteren. Het rapport is ontvangen en gaat deze week naar de omwonenden en PS. Ook komt er een informatieavond, waaruit men de suggesties zal meenemen. Begin volgend jaar volgt dan de investeringsbeslissing om binnen twee of drie jaar te komen tot verbetering van de N224.

De heer [Hazeleger](#) is er blij mee, maar zijn de scenario's ook haalbaar? Hij wil voorkomen dat er scenario's worden voorgelegd aan de inwoners die uiteindelijk niet door kunnen gaan vanwege financiën.

Gedeputeerde [Schaddelee](#) beaamt dat verwachtingsmanagement nodig is. Het rapport bevat realistische opties.

De heer [De Jager](#) vraagt of de gemeenteraad erbij is betrokken.

Gedeputeerde [Schaddelee](#) antwoordt dat het een provinciale weg is. De gemeenteraad en PS zijn er nog niet over geïnformeerd, maar dat gebeurt uiteraard wel.

Mevrouw [Bikker](#) vindt het goed dat er een rapport ligt, maar vooraf moet duidelijk zijn wat de bestuurder ermee wil bereiken. Anders gaat het rapport een eigen leven leiden, gezien de onrust.

Gedeputeerde [Schaddelee](#) neemt dat advies ter harte. Soms is het teleurstellend dat bepaalde zaken geen doorgang kunnen vinden, maar een investering van ruim 3 miljoen euro kan veel goed doen.

SGP: Rijnbrug

De heer [Hazeleger](#) vraagt naar de stand van zaken bij de Rijnbrug.

Gedeputeerde [Schaddelee](#) is in overleg met de provincie Gelderland en Rijkswaterstaat, ook over de verdeling van de kosten. Het gaat om stikstof, de mitigerende maatregelen en het precieze budget. Dat zijn de uitdagingen. Zodra er meer duidelijkheid is, wordt de commissie geïnformeerd.

De heer [Hazeleger](#) vraagt naar de samenwerking met Gelderland en naar de mogelijke scenario's.

Gedeputeerde [Schaddelee](#) antwoordt dat er een goede samenwerking met Gelderland is. Er is met hen geen discussie over de financiële verdeling. Met het Rijk verlopen de gesprekken wat stroever. Duidelijk is dat de

Rijnbrug moet worden aangepakt. Vanwege het stikstofvraagstuk is het project ingewikkelder geworden dan het kredietonderdeel alleen. Ook met de omgeving is de provincie er continu over in gesprek.

SGP: geluidsoverlast tram

De heer Hazeleger geeft aan dat op brieven van inwoners over de geluidsoverlast van de Uithof-tram geen reactie is ontvangen na twee maanden. Daarbij gaat het ook om een brief van inwoners rond de N224.

Gedeputeerde Schaddelee begrijpt dat het storend is. Op 22 juli 2021 is een uitgebreide mail verstuurd aan de bewoners en de SSH, de verhuurder. De spoed met de werkzaamheden was nodig zodat de tram afgelopen maandag weer kon gaan rijden.

De heer De Heer vraagt voortaan elk antwoord van het college op ingekomen brieven standaard aan de vergaderstukken toe te voegen.

De voorzitter geeft aan dat die suggestie genoteerd staat. Zij sluit de rondvraag af.

1.8 Grote projecten

Er zijn geen mededelingen van de gedeputeerden.

Mevrouw Bikker vraagt welke grote projecten er eigenlijk zijn.

De heer Poort (griffier) licht toe dat grote projecten ooit standaard zijn toegevoegd aan de agenda om de rondvraag te ontlasten, zodat de portefeuillehouder de stand van zaken kan melden zonder dat er telkens vragen nodig zijn.

De heer Wijntjes vindt het een te monistische benadering. Grote projecten moeten altijd als punt van aandacht worden geagendeerd, en niet enkel op initiatief van GS.

De voorzitter neemt die opmerking mee.

2. Ter bespreking

2.1 Statenbrief Bereikbaarheid Kromme Rijn Gebied

De heer De Jager vindt dat de brief een problematisch beeld schetst van de bereikbaarheid van het gebied. Dat geeft de nodige zorgen. Kan de gedeputeerde toelichten hoe groot het tekort is om de plannen met de aansluiting op de A12 en N421 te realiseren? Er is sprake van een integrale problematiek, maar Wijk bij Duurstede wordt niet meegenomen. Onvoldoende effect resulteren kan geen reden zijn er maar helemaal niets aan te doen. Hangt het samen met de autonome groei van het autoverkeer of met het bouwen van meer woningen? Laatste vraag betreft de intentie om de reservering voor de oostelijke aansluiting te laten vrijvallen in de algemene reserve, terwijl het Rijk juist meer zou moeten bijdragen. De provincie moet echter zelf budget alloceren voor het vraagstuk en vervolgens aanvullend geld aanvragen bij het Rijk.

De heer Hazeleger wijst op de dikke rapportage, maar eerdere beloftes over de aansluiting bij Houten worden ingetrokken. Het geld valt vrij. Daarover is de SGP teleurgesteld. Het is verkeerd de bereikbaarheid van het Kromme Rijn Gebied een klein onderdeel te maken van de hele mobiliteit van de regio. Juist dit soort specifieke gebieden moet men aandacht geven. Er is ook al een specifiek bedrag voor gereserveerd en vrijval brengt een risico mee, omdat er in de toekomst te weinig geld zal zijn. Hoe blijft PS betrokken bij verleggen van de provinciale weg bij Houten en Bunnik? De provincie moet het gereserveerde geld beschikbaar houden voor het Kromme Rijn Gebied.

Gedeputeerde Schaddelee onderscheidt twee zaken: de inhoudelijke benadering van het gebied en deze boekhoudkundige exercitie met de vrijval. Men moet alleen reserves aanhouden waarvoor een concreet en realistisch plan bestaat. Er is minimaal 45 miljoen euro nodig voor een volledige aansluiting, en een driekwart aansluiting kost 30 miljoen euro, maar het budget bedraagt slechts 12 miljoen euro. Daarom houdt de provincie deze reserve niet in stand. Er ligt geen concreet plan. Het is ook aan de wethouders gemeld dat het vrijvallen niets te maken heeft met het commitment van de provincie wat betreft een volledige aansluiting.

De heer De Jager is het eens dat er een goed plan moet liggen voor het in stand houden van reserveringen. Is er ook gekeken naar een minimaal scenario?

Gedeputeerde Schaddelee heeft meerdere scenario's onderzocht, zo staat ook in de stukken. De afrit op de A12 in oostelijke richting is lastig vanwege het heringerichte bedrijventerrein zodat daar een viaduct of oprit moet komen. Daarom is ook een driekwart oplossing bekeken, maar een volledige aansluiting blijft de wens van de gemeente.

De heer Hazeleger wijst erop dat het ook de invulling van het bestuursakkoord tussen de provincie, de gemeente en het Rijk is. Men moet de 12 miljoen euro laten staan, anders zal het Rijk denken dat ook de provincie het belang er niet van inziet.

Gedeputeerde Schaddelee begrijpt die vraag. Hij heeft gesproken met het Rijk, ook over dit specifieke onderdeel van het bestuursakkoord. De uitkomst was teleurstellend omdat het Rijk vond dat de regio het helemaal zelf zou moeten betalen. Dat kan niet. Het plan is niet makkelijk losgelaten. Rijk en regio werken samen bij U-Net, ook wat betreft de verstedelijkingsaspecten en de hele A12-zone. Komt het tot grote verstedelijking dan kan het gesprek opnieuw worden aangegaan, maar nu is men uitgepraat. De afboeking is geen signaal dat de aansluiting bij Houten niet nodig is.

De heer Van Reenen wijst erop dat de aansluiting op de A12 is toegezegd, als onderdeel van de ontsluiting van Houten. Andere infrastructurele maatregelen zijn ook nodig. Waarom wordt de beschikbare 12 miljoen euro daarvoor niet ingezet?

Gedeputeerde Schaddelee geeft aan dat het niet zo simpel is. Er is een pakket aan scenario's verkend en in samenhang bekeken aan de hand van dit rapport. Dat betreft ook Wijk bij Duurstede, Bunnik en Houten en het Kromme Rijn Gebied. Bestuurlijk is men in overleg met de drie gemeenten, en het Rijk is via de U-net-tafel aanspreekbaar in het kader van de opgaven van verstedelijking, verkeersveiligheid en leefbaarheid. Er is een pakket aan maatregelen mogelijk en nodig. Dat zal de komende twee jaar effect sorteren.

De voorzitter schorst de vergadering kort.

2.2 Statenvoorstel Regionale Energiestrategie 1.0 RES regio U16

Zie voor de insprekerstekst van inspreker de heer Ruigewaard namens de Koepelcoöperatie Energie van Utrecht bijlage bij dit verslag.

De heer Berlijn merkt op dat klachten van bewoners vaak als fabels worden weggezet, ook door de inspreker. Dat is jammer. Uit het RIVM-onderzoek blijkt dat er sprake is van slaapverstoring, al zijn de oorzaken ervan niet altijd duidelijk.

De heer Ruigewaard (inspreker) beaamt dat niet alle gezondheidsklachten fabels zijn. Daar moet men serieus naar kijken, maar er circuleren veel fabels op internet over enorme geluidsoverlast door de windmolens. Het RIVM geeft een onafhankelijk beeld.

De heer Ubaghs vraagt hoe ver de inspreker zelf van een windmolen af woont.

De heer Ruigewaard antwoordt dat er geen windmolens in zijn buurt staan.

Mevrouw Van Ulzen dankt namens de VVD voor het overnemen van het amendement in het Statenvoorstel.

Geen enkele gemeente heeft over de RES gestemd en dat is een verkeerde basis voor een besluit van PS. Er is nog tijd en ruimte voor een latere behandeling. Dat getuigt van respect voor de gemeenten.

De heer Bart merkt op dat er al uitstel van drie maanden is geweest, en een extra deadline van 1 oktober 2021.

Nu op het laatste moment zouden de Staten moeten beslissen het voorstel pas na de deadline te behandelen. Dat is vreemd.

Mevrouw Van Ulzen wil streven naar voldoende draagvlak zodat de vergunningen straks zonder al te veel tegenstand kunnen worden verleend, of wil men het proces nu toch doorduwen? Een betrouwbare overheid moet de planologische processen zoveel mogelijk kans van slagen geven. Daarvoor is nog ruimte in het RES-proces.

De heer De Harder wil niet voor de gemeenten beslissen wat zij moeten doen. De provincie is een gelijkwaardige partner van de gemeenten.

Mevrouw Van Ulzen vindt dat de PS-besluitvorming niet los is te zien van dat in de gemeenten.

Mevrouw Lejeune ziet niet in waarom de provincie het proces zou doorduwen, nu er al maanden uitstel was. De provincie geeft het goede voorbeeld nu een besluit te nemen om de deadline te halen.

Mevrouw Van Ulzen is het daarmee niet eens, gezien de pregnante zorg van de gemeenten over een inpassingsplan met onteigening, de REIS-efficiëntieslag tussen zon en wind en andere zaken.

De heer Overkleef ziet niet in hoe een PS-besluit het besluit van een gemeente zou bemoeilijken. Daar kunnen ook moties en amendementen worden ingediend. Ieder zijn eigen rol, met hetzelfde doel.

Mevrouw Van Ulzen beaamt dat men gezamenlijk bezig aan het RES-proces, maar de provincie moet ook respect tonen voor de gemeenten waar de windmolens en zonnepanelen komen te staan.

Mevrouw Lejeune wijst erop dat het voorstel niet gaat over waar de windmolens of zonnenvelden komen. Het gaat om zoeklocaties. Er is ook geen sprake van inpassingsplannen bij PS.

De heer Berlijn wijst op het Statenvoorstel onder punt I, namelijk de locaties onder consultatie van PS.

Mevrouw Lejeune geeft aan dat het instrument niet nu ter besluitvorming voorligt, op dit moment in het lange proces.

Mevrouw Bikker vraagt of de zorgvuldigheid van de besluitvorming van belang is, of iets anders.

Mevrouw Van Ulzen beaamt dat zorgvuldigheid voor de VVD van groot belang is.

De heer Hazeleger vraagt zich af wat men verstaat onder middenbestuur. Hoe ziet men de rol van de provincie in het RES-proces?

De heer De Harder benadrukt dat de provincie acteert als onderdeel van het RES-proces om gezamenlijk een richting uit te zetten, met een ondersteunende en faciliterende rol. Nu neigt de discussie te gaan naar een overkoepelende rol voor de provincie, maar dat past niet in de rolverdeling van de RES-tafel. Het gaat om gelijkwaardige partners.

Mevrouw Lejeune vult aan dat de 22 partijen eenzelfde stem en plek in dit proces hebben. De rol van de provincie als middenbestuur is nu niet aan de orde.

De heer Overkleef is ook niet voor een finaal oordeel door de provincie. Dat beeld wordt ten onrechte gesuggereerd.

De heer Hazeleger vindt dat antwoord helder. De positie van de provincie is voor een aantal fracties dezelfde als één van de 22 partijen, maar daarmee ontstaat er verwarring. Er is een goede taakverdeling in het bestuur van Nederland, met een middenbestuur van de provincie. Deze taakverdeling lijkt in het RES-proces echter te worden genegeerd. Daarom wordt dezelfde discussie telkens opnieuw gevoerd.

De heer Ubaghs vindt dat er geen sprake is van gelijkwaardige partners. De provincie heeft het machtsmiddel van een inpassingsplan, mocht een gemeente zich verzetten.

De heer Bart geeft aan dat er een verschil is tussen gelijkwaardig zijn en dezelfde rol in het proces hebben. De provincie moet zich committeren aan het proces, net zoals de gemeenten, Stedin en de waterschappen. De provincie moet zich niet boven de andere partijen plaatsen. Dat is wel wat nu wordt gesuggereerd. Vanaf het eerste moment is de RES in samenspraak opgesteld, met dezelfde doelen als nu. Het zou raar zijn als de provincie nu opeens een eindoordeel zou opeisen. De Staten moeten nu beoordelen of men tevreden is wat er voorligt.

Mevrouw Bikker heeft veel gemeenteraadsleden en inwoners gesproken. Die zijn serieus bezig geweest met de vormgeving van de RES-transitie. Men moet recht doen aan een rustig besluitvormingsproces van de gemeenten. Het gaat hierbij ook om het gevoel in de gemeenten. De provincie heeft als partner nu eenmaal andere bevoegdheden. Hoe denkt de gedeputeerde erover?

Mevrouw Van Ulzen geeft aan dat de meeste gemeenten nog moeten stemmen. Zij wil van hen eerst weten of de plannen haalbaar zijn, voordat de provincie besluit.

De heer Bart heeft ook met raadsleden gesproken. De RES is een logisch gevolg van wat er al is afgesproken over de zoekgebieden en de afwegingskaders om de 1,8 Terawatt te halen. Er zijn moties en amendementen mogelijk in beide gremia. Het proces moet zorgvuldig en op dezelfde manier als de afgelopen twee jaar worden afgerond.

De heer Hazeleger merkt op dat de provincie de kaders vaststelt. Die is niet gelijkwaardig aan de gemeenten. Mevrouw Van Ulzen gaat in op de zorgen bij de achterban, bijvoorbeeld over veel zon tegenover weinig wind, de uitwerking van de REIS, de ontegeningen voor wind. Dat laatste punt kan ook schriftelijk worden beantwoord. Daarnaast gaat het om de grensoverschrijdende zoekplaatsen en de rol van de provincie Utrecht daarbij. Het draagvlak is het belangrijkste punt. Men moet nu meer tijd gebruiken zodat planologische procedures later meer kans maken. Is faseren een mogelijkheid?

De heer Berlijn geeft aan dat participatie te vaak schijnparticipatie is, ook volgens bewonersgroepen in Zeist en elders. Het is schrijnend. Hoe kan de provincie er fatsoenlijker mee omgaan? Er wordt een bedrag van ruim 900.000 euro genoemd. Kan er een overzicht van de RES-proces- en participatiekosten worden aangeleverd? Bij Rijnenburg komen acht windturbines. Hoe realistisch is dat en wat is de stand van zaken? Hoort Rijnenburg bij de grootschalige woningbouwlocaties? JA21 is het niet eens met hoe het proces van de RES nu loopt.

Mevrouw Bikker begrijpt dat deze strategische verkenning een hoger doel heeft, namelijk een leefbare aarde ook voor toekomstige generaties. Daarvoor zijn kleine stappen nodig en de RES-verkenning vaststellen hoort daarbij. Het is goed om naar de roep van de gemeente te luisteren en het proces zelf goed af te ronden. Zij willen daar de nodige ruimte voor. Eind september tot half oktober 2021 nemen zij een besluit, al dan niet met moties en amendementen. Kan de gedeputeerde daarin meevoelen, zodat PS pas een besluit neemt als het proces bij de gemeenten is afgerond? Het proces van de RES moet van onderop plaatsvinden en zijn beloop hebben. Inhoudelijk gaat het ook om de warmtetransitie en het is goed om te lezen dat aan de bewoners tegemoet zal worden gekomen. De stad Utrecht doet een bod op met name zon tot 2030. Hoe staat dat in verhouding met hun eigen verbruik en het buitengebied? Daarin is ook een balans nodig.

De heer Bart wijst erop dat bijvoorbeeld Vijfheerenlanden ook niet autarkisch functioneert. Het is onterecht Utrecht te verwijten dat zij weinig opwekken ten opzichte van de omgeving. In dit land is alles met elkaar verweven. Op het platteland wordt meer landbouw bedreven en in steden zijn er meer fabrieken. Waarom zou Utrecht meer energie moeten opwekken terwijl er daar nu eenmaal minder ruimte is? Meer dan 25% van het totale bod komt van de stad Utrecht.

Mevrouw Van Ulzen vindt dat men per regio moet bekijken wat daar nodig is en wat men kan opbrengen.

De heer Bart pleit ervoor de ambities met alle regio's samen te bekijken en fair te verdelen.

Mevrouw Bikker heeft niet beweerd dat Utrecht de 6,2 Terawatt zelf moet gaan opwekken, maar constateert wel dat die stad een schijntje van het verbruik in het bod laat terugkomen. Zij vraagt aandacht voor de balans.

De heer Overkleef dacht dat het CDA veel bewondering voor alle gemeenten en hun bod had.

Mevrouw Bikker wacht de besluitvorming daar af. Derde punt betreft de normering en borging van de gezondheid en veiligheid in de energietransitie. Ook vraagt spreekster aandacht voor de kwaliteit van natuur en landschap. Zij verwijst daarvoor naar een passage in de RES over de Waarden waar windturbines langs de infrastructuur en in lijn langs de wetering en veenweidegebied kunnen komen. Dat is toch juist niet de bedoeling van de RES? Ook vraagt het CDA een toelichting op de participatieparagraaf en de innovatieve initiatieven.

De heer Overkleef begrijpt de urgentie van deze RES U16, met een significant bod. De invulling ervan wordt later geconcretiseerd en de RES is niet bang om de vraagtekens daarbij te benoemen, bijvoorbeeld wat betreft de onzekerheid in de bouwblokken 3 en 4. Dat laatste blok krijgt een rol bij het opstellen van planuitval, evenals het nastreven van een optimale energiemix. Daarmee kan men twee vliegen in één klap slaan. Wordt verdere concretisering gevoed vanuit de energiesysteemstudie? Hoe wordt de verstandhouding tussen de uitwerking van de RES'en en de regiefunctie voor de infrastructuur? Worden voor blok 4 vooraf doelen gesteld of laat de gedeputeerde dat open liggen?

Mevrouw Lejeune geeft de reden dat 1 juli 2021 niet is gehaald aan. De gemeenten waren intern verdeeld, al werd de urgentie wel gevoeld. Gebrek aan samenhang en angst voor al te harde toezeggingen zorgden voor veel aandacht voor ontsnappingsclausules en weinig concrete plannen. Kan de gedeputeerde daarop een toelichting geven? Zijn er grote verschillen tussen de U16? IJsselstein, Lopik, Oudewater en Woerden zijn er beter in

geslaagd om de ruimtelijke plannen met elkaar af te stemmen met een gezamenlijk bod. Hoe verloop de samenwerking binnen de RES U16 in vergelijking met de twee andere regio's? Veel regio's hebben de energiebesparing als bouwsteen opgenomen, terwijl besparing geen deel uitmaakt van deze RES. Waarom bij de U16 niet? Is dat niet een gemiste kans? Bij 50% lokaal eigendom denkt de PvdA aan deelname door inwoners. Of kan dat ook één of meerdere ontwikkelaars zijn? Hoe kan men die laatste optie voorkomen? Wat denkt de gedeputeerde over de onbalans tussen zon en wind? Is het bod realistisch en wat betekent het voor de kosten van de infrastructuur?

De heer Berlijn merkt op dat de vraag over 50% lokaal eigendom al een paar keer is beantwoord.

Mevrouw Lejeune wil voorkomen dat ontwikkelaars deel gaan uitmaken van lokaal eigendom. Het moet een zaak worden voor omwonenden en individuen in verband met de lasten en lusten van een windmolen.

De heer Hazeleger is voor het vinden van een juridische oplossing daarvoor.

Mevrouw Lejeune wil er graag over meedenken.

De heer De Harder is blij dat de derde RES 1.0 nu voorligt ter besluitvorming, al zijn er ook zorgen over het moeizame bestuurlijke proces met de U16, dat weinig transparant is verlopen. Hoe beoordeelt de gedeputeerde het proces? Heeft hij vertrouwen in het krachtig doorpakken van de gemeenten? Welke rol ziet men voor de regio, ook in het kader van het advies over de groene parken? Welke elementen bij de samenwerking in de andere regio's kan de gedeputeerde meenemen naar de U16? Neemt hij de eerdere motie biodiversiteit bij zonnevelden en die over meer balans tussen zon en wind ook mee? De CU mist aandacht in de RES voor energiebesparing en een inclusieve energietransitie, ook voor mensen met weinig investeringsmogelijkheden.

De heer Berlijn vraagt de CU om een concreet voorbeeld van een inclusieve energietransitie.

De heer De Harder wacht de beantwoording daarover af. Met meer transparantie is winst te behalen, gezien het moeizame bestuurlijke proces. De gedeputeerde moet in RES-verband aan de slag gaan met zorgvuldige informatievoorziening. Natuurmonumenten en de NMU hebben ook zorgen, bijvoorbeeld over de zoeklocaties. Nu is niet de fase om locaties te schrappen, omdat er maximaal ruimte nodig is voor de zoekgebieden maar de argumenten van de twee organisaties moeten serieus worden gewogen. In RES U16-verband moet er regie op worden genomen.

De heer Ubaghs denkt dat het standpunt van de PVV bekend is, al is er nu wel iets veranderd in verband met de kritiek van andere fracties op de participatie. Het valt te betwijfelen of er sprake is van een evenwichtig bod. De U16 is dichtbevolkt, met 2,7% van het totale oppervlak van Nederland. Het bod van 1,8 is daarmee niet in overeenstemming. De meeste gemeenten hebben nog niet voor gestemd zodat de provincie een grote schoen aantrekt door dat wel te doen.

De heer Hazeleger heeft inhoudelijke kritiek op het magere resultaat. De blik richt zich voornamelijk op 2030, een plek voor windmolens of zonnepanelen. De route naar 2050 en een energieneutrale wereld wordt helaas niet geadresseerd. Het probleem van deze RES blijkt ook uit de tabellen op de pagina's 26 en 27, waar alleen het potentieel van de daken staat aangegeven om de 1,8 in 2030 te halen, maar dat kan het net niet aan.

Mevrouw Van Ulzen vraagt de SGP wat er moet gebeuren op weg naar 2050.

De heer Hazeleger vindt dat men meer energie moet steken in thorium en waterstof of aquathermie, en kostbare landbouwgrond niet moet volzetten met windmolens of zonnevelden. Ook moet men kijken waar het net nog tekort schiet. Zon op dak is al voldoende voor 2030, zelfs zonder windmolens of zonnevelden. Vanwege het net kan slechts 40% van die potentiële ruimte worden ingezet. De SGP heeft vanaf het begin aangedrongen op kijken waar het net tekort schiet. Daar ligt een taak voor de overheid.

De heer De Harder is verbaasd over deze bijdrage van de SGP over waterstof. Hij wijst op de net-impactanalyses: Stedin heeft veel geld, mensen en spullen nodig en die zijn er momenteel niet.

De heer Hazeleger merkt op dat nooit serieus is onderzocht het net zo te verzwaren dat men 100% zon op dak kan realiseren. Er gaat veel geld, mensen en spullen naar het bouwen van windmolens en zonnepanelen. Dat geld had naar het verzwaren van het net moeten gaan. Vanaf het begin is helaas niet maximaal ingezet op zon op dak, maar dat blijkt nu onmogelijk vanwege de netcapaciteit. Blijkbaar is Stedin de baas.

De heer De Harder vindt dat een te makkelijke uitweg zonder veel diepte. De netverzwaren wordt door iedereen betaald. De SGP moet het probleem niet versimpelen.

De heer Hazeleger pleit voor investeringen in de verzwaren van het net en zon op dak, naast geld voor de opslag.

De heer Overkleeft vindt dat de politieke keuze voor zon de duurste keuze is.

De heer Hazeleger maakt de afweging tussen de kosten, de gevolgen voor de omgeving en het maatschappelijke draagvlak. Hij heeft nooit een doorrekening gezien van de kosten als alle daken worden vol gezet met zonnepanelen, zonder investeringen in zon en wind op land.

De heer Overkleeft hoopt op een systeemanalyse voor inzicht in deze kwestie. Hij vindt het prematuur nu al te kiezen voor de duurste en minst efficiënte optie.

De heer Hazeleger maakt zich zorgen over het gevolg van de eerdere politieke keuze voor wind en zon. Veel gemeenteraden zijn er tegen, ook omdat die keuze landbouw, natuur en recreatie onmogelijk maakt. De capaciteit van het net zou niet leidend moeten zijn. Dat blijkt ook uit de gang van zaken bij de RES Foodvalley.

Mevrouw Lejeune maakt bezwaar tegen het stokpaardje van de SGP over zon op dak. Het is een te makkelijke kritiek. Zaken zijn nu eenmaal complex. Kan de gedeputeerde er op ingaan?

De heer Hazeleger vindt het wel een makkelijk keus. Men had eerst alle daken moeten vol leggen en zorgen voor voldoende opslag in plaats van windmolens en zonneweiden. Spreker wijst op de eerdere discussie over de RES

Foodvalley waaruit bleek dat de gemeenteraad geen windmolens wilde, maar de gedeputeerde besloot er toch toe. Wat leveren alle moties en amendementen op? Daarom heeft de SGP moeite met het RES-proces. De heer Van Reenen vraagt hoe realistisch het bod van 1,8 Terawatt is. Utrecht rekent zich rijk met windmolens in Rijnenburg, maar die komen er helemaal niet. Natuurbeschermingsorganisaties maken zich zorgen over de natuur en ook dat zal gevolgen hebben voor het bod. De opbrengst van zonnepanelen op de daken van inwoners is vreemd genoeg niet meegeteld in de 1,8. Dat is vreemd. zeker in het licht van de wens de inwoners bij het proces te betrekken. 50PLUS sluit zich aan bij de inbreng van de SGP: de mening van de gemeenteraden moeten worden meegenomen bij de besluitvorming. Behandeling in PS moet worden uitgesteld tot de reacties uit de gemeenten bekend zijn.

De voorzitter wijst erop dat sommige fracties weinig spreektijd meer hebben en stelt voor de overige opwaarderingspunten schriftelijk af te handelen.

De heer Van Déun wil in ieder geval het punt over aardwarmte wel doen.

De voorzitter stelt voor dat de commissie zal uitwijken naar morgenavond.

Gedeputeerde Van Essen wijst erop dat de Regionale Energie Strategie een belangrijk onderdeel is van de maatregelen tegen klimaatverandering, waar de overheden zich gezamenlijk aan hebben gecommitteerd via het Parijs-akkoord en het klimaatakkoord voor Nederland. De RES U16 is een tussenstap naar de RES 2.0, op weg naar een klimaatneutrale samenleving. Dat is een urgente opgave. Het vraagt om een aanpak waarbij iedereen wordt meegenomen. Niet alles op gebied van klimaat vindt binnen de RES plaats, maar wel de grootschalige elektriciteitsopwekking en de warmtebronnen. Wat nu voorligt is primair het resultaat van lokale processen. Sommige gemeenten hebben hun eigen plannen op tafel gelegd als bijdrage bij de RES. Voor andere gemeenten was de RES aanleiding om locaties te gaan zoeken. De plannen verschillen daarom van elkaar; de ene is concreter dan de andere. De rol van de provincie is ondersteunend en faciliterend. Uiteraard heeft de provincie andere ruimtelijke mogelijkheden en bovenlokale bevoegdheden, maar die zijn tot nu niet ingezet. Het zit ook niet in deze plannen. Voor de ambities zijn door PS al de nodige kaders meegegeven, met de omgevingsvisie en -verordening. In 2030 wil de provincie 55% van de elektriciteit duurzaam opwekken, en ook zijn kaders voor zon en wind aangegeven. Nu kan PS beoordelen of wat nu voorligt past binnen de eerder aangegeven kaders. Wat wil PS de gemeenten meegeven? Dat is een eigenstandige afweging die nu kan worden gemaakt door PS, de waterschappen en netbeheerders. De RES gaat ook over solidariteit en samenhang: alle gemeenten moeten naar vermogen en mogelijkheden bijdragen. Dat blijft een spannend proces, met politiek lastige keuzes maar de gemeenten werken er hard aan mee. Het resultaat van de besluitvorming, ook in de gemeente, komt weer terug op de bestuurlijke tafel. Ook bij Foodvalley was het nodig te blijven letten op de bovenlokale belangen en de gezamenlijke ambities. De 55% en de 1,8 Terawatt zijn noodzakelijk om de ambities van provincie en gemeenten waar te kunnen maken. Op 8 oktober 2021 is er weer een bestuurstafel, zodat men verder kan praten over de besluitvorming in de diverse gremia. Het zou onhandig zijn als de mening van PS dan nog niet duidelijk is. Daarmee stuurt men de gemeenten het bos in. Dat is onbetrouwbaar naar de bestuurlijke partners. Het proces van gelijkwaardige samenwerking wordt erdoor doorkruist. Nu ligt er geen besluit voor over inpassingsplannen. Als daar ooit aanleiding voor is dan worden PS en de gemeenten er als eerste over geconsulteerd. Nu is er echter geen aanleiding toe.

De heer Ubaghs vraagt wat belangrijker is: een zorgvuldig democratisch proces of de agenda van de bestuurstafel?

Gedeputeerde Van Essen vindt het van belang te weten wat PS ervan vindt zodat dat oordeel kan worden doorgegeven aan de bestuurlijke tafel, net zoals het oordeel van de gemeenteraden. Er zijn inderdaad zorgen geuit over onteigening maar die is nu niet aan de orde. Hetzelfde geldt voor inpassingsplannen. De provincie kan ze later als instrument inzetten, aan de hand van de gezamenlijke ambities. Bij bouwblok 4 zoekt men samen naar extra windlocaties voor eventuele ruimte bij planuitval. Deze RES is een haalbaar plan en er was sprake van een ordentelijk proces. Het is een verkeerd signaal als PS er niet over zouden beslissen. Die kan de nodige aandachtspunten in moties en amendementen meegeven. Twee gemeenten en een waterschap hebben al een besluit genomen. Volgende week besluiten de andere gemeenten. Er is gesproken over de balans zon en wind en de haalbaarheid. Die is spannend, ook volgens de netbeheerder, maar vooral duidelijkheid is urgent om in 2030 de doelstelling te kunnen halen. De plannen moeten daarom in 2025 vergund zijn. De RES is en blijft een gezamenlijk proces in de regio. De SGP pleitte voor zon op dak, maar het was nu juist de unanieme inzet in alle regio's om de potentie op dak maximaal te benutten. De huidige en de maakbare netcapaciteit zorgt daarbij voor problemen. Er zijn te weinig arbeidskrachten voor beschikbaar, naast de impact van de vele ruimtelijke aspecten, bijvoorbeeld met veel transformatorhuisjes en masten. Daarom vroeg ook de netwerkbeheerder om meer evenwicht in relatie met de systeemstudie en REIS (regie op de energie-infrastructuur). Er moet een programmering komen voor de uitbreidingen van het net, ook in verband met nieuwe woningbouw en bedrijventerreinen, laadinfrastructuur en energieclusters. In de kadernota is de regiefunctie van de provincie opgenomen en dat komt terug in de begroting.

Mevrouw Van Ulzen vindt het jammer dat het lang duurt. Wordt de uitkomst van die wens tot programma randvoorwaardelijk, ook bij de RES'en?

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat het een zaak is van planning en investeringen. Dat zal men de komende jaren vaker moeten bespreken en het vraagt ook om politieke afwegingen omdat het huidige principe van wie-het-eerst-komt wordt verlaten.

De heer Overkleef vraagt of daarom ook moet worden gestreefd naar een optimale energiemix.

Gedeputeerde Van Essen beaamt dat belang. Voor de netbeheerder is het cruciaal dat de verschillende decentrale overheden tijdig tot besluitvorming gaan komen. 50% lokaal eigendom heeft betrekking op bewoners, een coöperatie, een ontwikkelaar of een gemeente. De huidige juridische mogelijkheden zijn echter beperkt en veel gemeenten nemen het mee in de eigen kaders. De provincie doet veel aan de ondersteuning van energiecoöperaties en kennisontwikkeling. Lokaal eigendom is nog in ontwikkeling, waarbij nog geen definitief antwoord is gevonden. Voor het draagvlak en participatie moet men voldoende tijd nemen in verband met mogelijk planologische procedures, maar weerstand valt niet helemaal te voorkomen. Wel kan een zorgvuldig proces meer begrip en draagvlak opleveren voor het bredere maatschappelijke belang. Men moet niet wegduiken voor de nog te maken keuzes in de belangenafwegingen. Bij de energiebesparing is de samenwerking binnen U16 breder dan de RES alleen, bijvoorbeeld de klimaatenergietafel. De provincie heeft er zelf ook een rol in en ook bij de gemeenten staat energiebesparing op het netvlies. Bij de RES Foodvalley zaten ook de stakeholders aan tafel. Ook bij de U16 is de bijdrage van de stakeholders belangrijk. Die oproep wordt meegenomen in het verdere proces. Aandacht voor de grensgebieden is nodig in verband met een goede afstemming en samenwerking tussen gemeenten, regio's en provincies, ook wat betreft de participatie. Beide moties over de biodiversiteit en de balans tussen zon en wind beziet de portefeuillehouder als een ondersteuning van de opdracht uit de omgevingsvisie. Er zijn vragen en zorgen vanuit Natuurmonumenten geuit. PS heeft er al heldere kaders over meegegeven, ook over Natura2000. Bij de beoordeling van dergelijke plannen wordt nadrukkelijk gekeken naar de motivering, bijvoorbeeld rond weidevogelgebieden en natuurbescherming.

De heer De Harder vraagt een reactie op de oproep van de NMU over meer regionale regie.

Mevrouw Van Ulzen vult aan dat NMU ook oproept tot een afwegingskader zon of wind.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat de uitwerking van de plannen aan de gemeenten is. Dat betreft de lokale kaders, naast de wettelijke verantwoordelijkheden van de provincie. Uiteraard zijn er regionale afspraken gemaakt over zon of wind. Voor het afwegingskader zijn de gemeenten bevoegd, binnen de kaders van de provincie. De gezondheidseffecten hangen samen met de uitspraak van de Raad van State, en de onderbouwing op basis van wetenschappelijk onderzoek. Voor de onderbouwing van plannen op korte termijn, zoals bij Houten, moet men met elkaar komen tot een passende norm. De onderbouwing daarvan moet via een MER worden aangeleverd.

Mevrouw Bikker vraagt of dat langs komt bij de Staten.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat het aan de gemeente zelf is, maar het is mede afhankelijk of het een provinciale regel betreft.

De heer Van Déun wijst erop dat het over de Europese richtlijnen gaat, en niet alleen over windmolens. Hoelang gaat het hele besluit duren? De minister wil het in 1,5 jaar doen. De hele RES-procedure is onrechtmatig want het had een MER moeten zijn.

Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat het debat vandaag gaat over zon en wind. De minister hanteert een termijn van 1,5 of 2 jaar voor de nodige reparatie. Tijdens de informatiesessie van 1 september 2021 is uitgebreid ingegaan op dit onderwerp. De kwaliteit van landschap en natuur staat in de omgevingsverordening. In de RES is een aantal hoofdzoekrichtingen benoemd, ook in het agrarisch gebied en het veenweidegebied. Dat hangt erg af van de uiteindelijke inpassing. Het gaat daarbij vooral om oplossingen op langere termijn, na 2030. Per plan zal de overheid die plekken moeten toetsen aan de verordening en de landschappelijke impact.

De gedeputeerde gaat in op het proces. U16 is een grote regio met zestien verschillende gemeenten, een complexe samenwerking waarbij het wel is gelukt tot consensus met de besturen te komen. Onderling vertrouwen en solidariteit zijn belangrijk in dat proces en de rol van de provincie is het borgen ervan, naast verdere concretisering en heldere planning om in 2025 de vergunningen te kunnen verlenen. Komend jaar moet men concrete locaties kunnen aanwijzen. De ambities zijn helder en de gemeenten moeten met goede plannen komen. Spreker is blij met de voortgang, al is men er nog lang niet. De proces- en participatiekosten staan in de begroting en jaarrekening. Spreker zal een overzicht aan de commissie doen toekomen. Bij Rijnenburg komen in totaal acht molens, door de gemeente Utrecht opgenomen in het bod. Het energieverbruik in een stad is anders dan op het platteland. Iedere gemeente heeft zijn eigen rol maar moet zich wel maximaal inspannen. Er is een grens aan de technische mogelijkheden van de stad Utrecht. Daar heeft men verdere ambities op het gebied van zon al gedefinieerd. Men moet de regionale opgave in samenhang beoordelen.

Mevrouw Bikker vindt de balans tussen stad en buitengebieden belangrijk. Gaat het in hun bod tot 2040 en niet 2030, ten aanzien van wind?

De heer Berlijn vraagt naar de kans dat er acht windturbines in Rijnenburg worden geplaatst.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat die opgave in Rijnenburg afhangt van woningbouw, maar daarvoor zijn nog geen plannen op korte termijn. Andere locaties in Utrecht voor wind staan al wel benoemd, voor een deel na 2030. Het kan zijn dat men bouwblok 4 naar voren moet halen. Dat kan op regionaal niveau nodig blijken te zijn en dan moet het ook op de bestuurlijke tafel worden besproken. Spreker kan geen percentage van kans noemen wat betreft de turbines in Rijnenburg.

Mevrouw Van Ulzen vindt het daarom belangrijk een Statenbesluit pas te nemen nadat de gemeenten hebben beoordeeld of de plannen haalbaar zijn.

Gedeputeerde Van Essen merkt op dat het dan gaat om een ander besluit dan wat nu voorligt. Nu gaat het om de vraag of het past in het provinciale beleid en wat PS wil meegeven. Mocht een aantal gemeenten besluiten er niet mee uit de voeten te kunnen, dan zal PS er alsnog een nieuw besluit over moeten nemen, ook voor de gemeente die er nu wel verder mee willen gaan.

De heer Berlijn vindt het gek dat Rijnenburg wordt genoemd als locatie. Dat blijkt nu voorbarig.

Gedeputeerde Van Essen merkt op dat die onzekerheid voor alle plannen geldt. Daarom zijn overprogrammering en blijven zoeken naar nieuwe locaties nodig. Het is niet uniek voor Rijnenburg maar geldt voor alle genoemde locaties. Men moet de vergunningstrajecten tijdig starten zodat die in 2025 klaar zijn. Dat is een gezamenlijk proces.

De voorzitter vraagt naar het vervolg van de vergadering, vanavond of morgen. Zij constateert dat een meerderheid van de commissie nu met de behandeling van RES U16 wil doorgaan.

De heer Berlijn herhaalt zijn vraag over participatie. Wat gaat er concreet gebeuren?

Mevrouw Bikker vraagt JA21 naar de mening over het proces.

De heer Berlijn wil morgenavond alternatieven aan kunnen brengen.

Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat participatie op verschillende niveaus speelt. Naast die over de RES gaat het om de verschillende onderdelen. Het eerste betreft het betrekken van de stakeholders, en de locatiespecifieke participatie bij de RES staat in een info-grafiek vermeld, per gemeente. De verschillen tussen de gemeenten zijn mede afhankelijk van de fase van de plannen. Soms is het kader voor zon zeer uitgebreid aan bod gekomen qua participatie, in een andere gemeente moet dat nog plaatsvinden. De provincie benadrukt het belang ervan en reikt ook de nodige tools ervoor aan. Het is van belang vertrouwen te geven aan de gemeente.

De heer Berlijn merkt op dat veel bewoners zich niet serieus genomen voelen. Daar moet PS over nadenken. Nu is de participatie te vaak een wassen neus. Men moet met hen in gesprek gaan. Kan men de binnengekomen reacties met de gemeenten evalueren om te zien wat er is misgegaan?

Gedeputeerde Van Essen is ermee aan de slag, net zoals de gemeenten. De provincie ondersteunt de gemeenten. Niet iedereen is tevreden te stellen, ook niet na een zorgvuldig participatieproces. Maar bijvoorbeeld de energiecoöperaties zijn bij uitstek een participatieve vorm. Die wil de provincie zeker versterken en ondersteunen. Spreker begrijpt dat burgers zich zorgen maken en het gemeentebestuur aanspreken, maar de provincie kan niet gaan voorschrijven hoe de participatie door hen moet worden vormgegeven.

Mevrouw Van Ulzen vraagt of de RES U16 wel of niet kan worden besproken in PS.

De heer Berlijn vindt van niet.

Mevrouw Bikker begrijpt wat de gedeputeerde zegt, maar PS heeft een taak in het proces bij de gemeenten. Wat vinden de andere fracties van de behandeling in de komende Statenvergadering?

De heer Overkleef pleit voor behandeling volgende week in PS.

De heer De Harder begrijpt dat de regio op sommige punten de regie kan nemen, zoals de adviezen van Natuurmonumenten ook vragen. Daar ligt bestuurlijk een taak voor de RES-regio. Kan de gedeputeerde er meer over vertellen?

De heer Bart heeft geen bezwaar tegen behandeling in PS. De provincie is een gelijkwaardige partner. Het kan zijn dat de provincie later de ruimtelijke rol pakt, maar dat ligt nu niet voor.

Mevrouw Van Ulzen is het daarmee niet eens. Zij vraagt welk mandaat wie heeft en wanneer?

Gedeputeerde Van Essen gaat in op het mandaat. De RES is opgebouwd vanuit de lokale plannen, waarbij de netbeheerder, waterschappen en provincie hebben gekeken naar de samenhang. PS moet aan de hand van de provinciale kaders dat proces beoordelen. De ruimtelijke bevoegdheden zijn wettelijk geregeld en daarover besluit PS nu niet. De regie op clustering komt ter sprake aan de bestuurstafel. Elke bestuurder neemt deel met een eigen mandaat vanuit het eigen parlement. Het resultaat van nu laat een beperkte clustering zien, maar wat nu voorligt is haalbaar en uitvoerbaar, zo geven ook de netbeheerders aan. Mochten er plannen uitvallen dan zal aan de bestuurstafel worden besproken hoe dat kan worden opgevangen. Er is niets veranderd aan de rolverdeling. De provincie faciliteert het proces om in 2025 tot concretisering te komen. Moties en amendementen van PS of gemeente komen weer terug op de bestuurstafel. Als het besluit van PS pas op 10 november 2021 zou worden genomen, betekent dat een onwenselijke vertraging in het proces. Dat is een verkeerd signaal. De gedeputeerde kan toezeggen dat iedere uitspraak van iedere raad wordt meegenomen en meegewogen.

De voorzitter vraagt de leden of het voorstel naar de Staten kan of niet. JA21 gaat niet akkoord met doorgeleiding naar PS, zo constateert zij.

De heer Bart is voor een normaal debat volgende week.

Mevrouw Van Ulzen vindt het voorstel niet rijp voor PS. Pas na de besluiten van de gemeenten kan PS tot een oordeel komen.

Gedeputeerde Van Essen wil de besluitvorming afronden voor 1 oktober 2021, zoals met de overige besturen is afgesproken. Het gaat om de betrouwbaarheid van de provincie voor de partners. Een alternatief kan zijn een extra Statenvergadering in de eerste helft van oktober 2021, al heeft die variant niet zijn voorkeur.

Mevrouw Bikker waardeert het aanbod van de gedeputeerde over uitstel tot een soort tussen-PS, met een normaal debat.

De heer Overkleef vindt dat volgende week een normaal debat in PS kan plaatsvinden.

Mevrouw Lejeune vindt dat ook.

De heer De Harder gaat akkoord met behandeling volgende week.

De heer Ubaghs pleit voor uitstel, al dan niet tot in november 2021.

De heer Hazeleger vindt het voorstel van de gedeputeerde constructief, de gedeputeerde kiest toch voor uitstel tot de gemeenten tot een uitspraak zijn gekomen.

De heer Van Reenen is voor uitstel.

De voorzitter constateert dat zes aanwezigen uitstel van behandeling van de RES U16 willen. Vier leden zijn voor het door laten gaan van de PS-behandeling.

Morgen op 16 september 2021 vindt de voortzetting van deze vergadering plaats via Teams.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun bijdrage en schorst de vergadering om 18.20 uur.

Toezeggingen

2.2

Statenvoorstel Regionale Energiestrategie 1.0 RES regio U16

Gedeputeerde **VAN ESSEN** zegt toe dat iedere uitspraak van iedere raad wordt meegenomen en meegewogen.